

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมา

มนุษย์โลกทุกเผ่าพันธุ์ล้วนแต่มีการใช้ดนตรีควบคู่ไปกับการดำเนินชีวิตอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นดนตรีนั้นจะได้มาจากการคิดประดิษฐ์ขึ้นเองภายในกลุ่มหรือได้มาจากการหยิบยืมของกลุ่มชนอื่นมาใช้ ดนตรีก็สามารถสร้างความหมายและมีบทบาทหน้าที่ในแต่ละกลุ่มชนทุก ๆ สังคม ไม่ว่าจะเป็นความหมายในแง่ของความเชื่อ พิธีกรรม ความบันเทิง และในแง่อื่น ๆ ด้วยบทบาทหน้าที่ของดนตรีที่มีควบคู่สังคมโดยแยกจากกันไม่ออกนี้เอง ในขณะที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาจึงส่งผลให้ดนตรีมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงในลักษณะการพัฒนาขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเสื่อมถอยลง หรือในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับบทบาทและหน้าที่ของดนตรีที่มีต่อสังคมนั้นๆ กล่าวคือหากดนตรีได้ถูกนำไปใช้ควบคู่ไปกับการดำเนินชีวิตมากคนดนตรีจะได้รับการพัฒนาและเจริญขึ้น แต่หากกลุ่มชนใดไม่มีการนำดนตรีเข้าไปประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตหรือมีโอกาสในการใช้ดนตรีน้อยคนดนตรีก็จะซบเซาอันเนื่องมาจากไม่ได้รับความสนใจจากคนในสังคม

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาดนตรีในรูปแบบของเพลงร้องพื้นบ้านที่เรียกว่า “ปี่เร่เร่” หรือ “กระเจ๊ะ” ซึ่งเป็นเพลงร้องพื้นบ้านของชาวญ้อที่มโนแน่วว่าจะสูญหายไปเพราะปัจจุบันนี้ไม่มีการนำมาร้องในโอกาสต่างๆ เหมือนอดีตที่ผ่านมา แต่จะนำมาแสดงในฐานะมหรสพประกอบงานบุญหอดอกฝ้ายซึ่งเป็นประเพณีของชาวญ้อที่มีมาตั้งแต่อดีตแต่ไม่มีการสืบทอดอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลาหลายปี จนกระทั่งปีพ.ศ. 2545 ได้มีการฟื้นฟูประเพณีงานบุญหอดอกฝ้ายขึ้นมาใหม่อีกครั้งและได้นำปี่เร่เร่มาเป็นมหรสพประกอบในงาน ซึ่งผู้ที่สามารถร้องปี่เร่เร่ได้ในปัจจุบันเป็นชาวญ้อผู้สูงอายุบางคนเท่านั้น

จากลักษณะที่เกิดขึ้นต่อปี่เร่เร่ในปัจจุบันนั้นอาจสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่แตกต่างไปจากเดิม อาทิ เริ่มจากการจัดระบบการปกครองให้สอดคล้องกับทางราชการ มีการเลือกตั้งผู้นำหมู่บ้านทั้งสมาชิกอบต.และผู้ใหญ่บ้าน มีวัดและโรงเรียนประจำหมู่บ้าน มีถนนหนทางตัดผ่าน มีไฟฟ้าและน้ำประปาใช้ มีความเจริญทางด้านกายภาพเป็นไปตามกระแสสังคม

ในปัจจุบัน เมื่อความเจริญเข้ามาสู่ชุมชน การคมนาคมสะดวกสบายขึ้น เกิดการไปมาหาสู่ระหว่างชาวญ้อฮ์กับคนนอกกลุ่มได้ง่ายขึ้น มีการรับเอาลักษณะความเป็นอยู่ของคนนอกกลุ่มเข้ามาใช้ในกลุ่มตน ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตจากแบบเดิม เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างชาวญ้อฮ์กับคนนอกกลุ่ม จนกระทั่งหลายครอบครัวมีการแต่งงานระหว่างชาวญ้อฮ์กับคนนอกกลุ่ม เช่น คนไทยและคนลาว มีการใช้ชีวิตร่วมกันและชาวญ้อฮ์มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตของตนให้เข้ากับคนนอกกลุ่มเพื่อให้อยู่ด้วยกันได้โดยไม่ให้เกิดปัญหาระหว่างกลุ่มชน ส่งผลให้สิ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการแสดงอัตลักษณ์ (เอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มที่ทำให้แตกต่างจากกลุ่มอื่น) ของชาวญ้อฮ์เลือนหายไปทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ แนวคิด การแต่งกาย การละเล่น ฯลฯ กลายเป็นเพียงภาพในอดีตจากการเล่าขานของผู้เฒ่าผู้แก่ ที่ยังมีชีวิตอยู่และเกิดมาทันกับช่วงรอยต่อของความเป็นอดีตและปัจจุบัน (ส่วนใหญ่มีอายุประมาณ 70 ปีขึ้นไป) ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชาวญ้อฮ์ที่เห็นได้ชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับคำบอกเล่าของผู้เฒ่าในหมู่บ้าน(ไม่ว่าจะเป็นเปงคูน (เปง = ตา) เปงข่อย เปงเณร เปงดอกไม้และอีกหลายท่าน) จากที่เคยอยู่ในไร่ในสวนตามเชิงเขาเปลี่ยนมาอยู่ในที่ราบ ตัวบ้านเคยปลูกเป็นเพิงไม้ไผ่ผูกแฝกเปลี่ยนมา สร้างด้วยไม้หลังคามุงสังกะสียกได้สูง บางครอบครัวสร้างบ้านปูนและคอนกรีตตามแบบ สมัยใหม่ อาหารการกินจากที่เคยอาศัยผืนป่าและธรรมชาติก็หันมาซื้ออาหารสำเร็จรูปและพืชผักจากตลาด ด้วยเหตุที่ผืนป่าที่เคยอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งอาหารเลี้ยงชีพของชาวญ้อฮ์ได้ถูกทำลายตัดโค่นลงจากการนำไม้มาสร้างบ้านเรือนและการสัมปทานป่าไม้ประมาณปี พ.ศ. 2508 เป็นต้นมา¹ ส่งผลให้สัตว์ป่าและพืชพรรณธรรมชาติที่เคยมีคู่กับป่าเขาหมดสิ้นไปจะเหลือให้เห็นเพียงป่าไผ่ ที่ยังคงเป็นแหล่งสร้างรายได้เพียงเล็กน้อยให้กับชาวบ้านโดยการนำหน่อไม้มาบรรจุปี๊บขาย การทำไร่ทำสวนก็ยังดำรงอยู่แต่พืชพรรณที่นำมาปลูกไม่หลากหลายเหมือนอดีต พืชที่นิยมปลูกคือมันสำปะหลัง

เมื่อความเป็นอยู่เปลี่ยนไปจากเดิม “เงิน” จึงเป็นปัจจัยสำคัญและมีความจำเป็นในการนำมาซื้ออาหารและปัจจัยอื่นๆเพื่อการดำรงชีพ การได้เงินมาด้วยการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ปลูกในไร่และจากผืนป่าจึงไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงมีการส่งลูกหลานรุ่นหนุ่มสาวออกไปหางานทำในตัวเมืองใหญ่ๆ และกรุงเทพฯ ด้วยการรับจ้างทั่วไป เมื่อมีความจำเป็นต้องเข้าไปอยู่อีกสังคมหนึ่งที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่แตกต่างจากเดิมของกลุ่มตน จึงต้องมีการปรับลักษณะการดำเนินชีวิตให้สอดคล้อง

¹คนกับอัตลักษณ์ (2), เอกสารประกอบการประชุมประจำปี ทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ 2 เรื่อง ชาติและชาติพันธุ์, 26-28 มีนาคม 2546

กับสภาพของสังคมนั้นๆ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่รอดในสังคมใหม่ได้ เมื่อเวลาเนิ่นนานไปสิ่งใหม่ๆ กลายเป็นสิ่งคุ้นเคยและติดตัวนำมาใช้ในสังคมเดิมของตนจนกลายเป็นเรื่องปกติ ไม่ว่าจะเป็นการ ดำเนินชีวิตประจำวัน การแต่งกายตามสมัยนิยม คือ เวลาปกติเด็กเล็กจะใส่เสื้อยืดกางเกงขาสั้น คนหนุ่มสาวจะนิยมใส่กางเกงยีนส์หรือกางเกงขาวยาวเสื้อยืด เสื้อเชิ้ต คนแก่รุ่นพ่อแม่และตายายผู้หญิง ใส่เสื้อคอกระเช้าเสื้อแขนกระบอกนุ่งผ้าถุงลายไทยหรือลายปาเต๊ะ ผู้ชายใส่เสื้อแขนสั้นคอกลมหรือ เสื้อคอเชิ้ตนุ่งโสร่งหรือสวมกางเกงขาวยาวและขาสั้นมีผ้าขาวม้าคาดเอวหรือพาติไหล แล้วแต่ความ พึงพอใจและความเหมาะสมของแต่ละคนที่จะเลือกใส่แบบใด

ในด้านภาษาปัจจุบันนิยมใช้ภาษาไทยและภาษาลาวแทนภาษาญ้อกัวร์ โดยเฉพาะในกลุ่มคนหนุ่มสาวที่สามารถพูดภาษาญ้อกัวร์ได้จะพูดภาษาญ้อกัวร์เฉพาะในครอบครัวของตนเท่านั้น เมื่ออยู่นอกพื้นที่จะไม่นิยมพูดภาษาญ้อกัวร์ ถึงแม้ว่าจะพูดคุยกับคนญ้อกัวร์ด้วยกันก็ตาม สาเหตุมาจากเมื่อพูดแล้วคนนอกที่อยู่ด้วยฟังไม่รู้เรื่อง และที่สำคัญคือ รู้สึกอาย กลัวการดูถูกว่าเป็นคนป่าคนดง² ยิ่งกว่านั้นถ้าเป็นครอบครัวที่ชาวญ้อกัวร์แต่งงานกับคนนอกกลุ่มด้วยแล้วเมื่อมีลูก (ซึ่งชาวญ้อกัวร์เรียกว่า “ลูกซอด”) จะไม่ชอบพูดภาษาญ้อกัวร์แม้แต่การสื่อสารภายในครอบครัวก็ตาม ปัจจุบัน ภาษาญ้อกัวร์มีการพูดบ้างเฉพาะในกลุ่มคนเฒ่าคนแก่เท่านั้น และผลการศึกษาของนักภาษาศาสตร์ ได้ทำการศึกษาสภาวะของภาษาญ้อกัวร์ ทำให้ทราบว่า ภาษาญ้อกัวร์กำลังอยู่ในสภาวะวิกฤติและ ส่งผลกระทบอย่างมากต่ออัตลักษณ์ของชาวญ้อกัวร์ในด้านอื่นๆ ด้วย รวมถึงเพลงร้องและการละเล่น ที่ต้องใช้ภาษาญ้อกัวร์เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเพลงกล่อมลูก การฟ้อนรำ ที่ปัจจุบันสูญหายแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปี่เร่เร่ เพลงร้องพื้นบ้านของชาวญ้อกัวร์ เป็นเพลงร้องเกี่ยวพาราสีในเวลาทำงาน หรือหลังเลิกงานในรูปแบบเดิมที่แสดงถึงความเป็นชาวญ้อกัวร์ได้อย่างชัดเจนก็สูญหายไป เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบจากด้านภาษา โดยปัจจุบันจะเหลือให้เห็นในรูปแบบใหม่ จากการฟื้นฟูการปี่เร่เร่ขึ้นมาในฐานะเป็นมหรสพแสดงประกอบการจัดงานประเพณีงานบุญหอดอกผึ้งเท่านั้น โดยมีเรื่องคำจ้างรางวัลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการละเล่นปี่เร่เร่เป็นอย่างมาก และจะมีเพียงคนเฒ่าคนแก่ ที่เป็นผู้ร้องและผู้ฟัง

จากความเป็นมาและลักษณะของชาวญ้อกัวร์ รวมทั้งประเด็นปัญหาการวิกฤติของภาษาและการร้องปี่เร่เร่ที่มีสภาพดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเพื่อหาความรู้และแนวทาง ในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของชาวญ้อกัวร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปวัฒนธรรม

² สัมภาษณ์นายพรเทพ สีสองศรีสุวรรณ, 13 เมษายน 2546.

ด้านดนตรี คือ ปี่เร่เร่ ให้พ้นจากสภาวะวิกฤติดังกล่าว ดังวิจัยเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปี่เร่เร่ เพลงร้องพื้นบ้านของชาวนุ้ยฮั้ว : กรณีศึกษาคนตรีชาวนุ้ยฮั้ว อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ” ที่จะได้นำเสนอต่อไป

แนวทางการศึกษาวิจัย เป็นการศึกษาวิจัยด้านมานุษยวิทยาทางดนตรี นอกจากจะศึกษาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในด้านดนตรีแล้วยังศึกษาองค์ประกอบทั่วไปของชุมชนไม่ว่าจะเป็นจารีตประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชนชาวนุ้ยฮั้ว เนื่องจากว่าสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้มีความสำคัญต่อการศึกษาดนตรีของชาวนุ้ยฮั้ว โดยสามารถสื่อให้เห็นถึงความเป็นมาเป็นไป ความเจริญ ความเสื่อม ความคงอยู่และความเปลี่ยนแปลงของดนตรีที่ปรากฏในกลุ่มชนได้อย่างชัดเจน การที่ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยกลุ่มชนชาวนุ้ยฮั้วที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมินั้น เนื่องจากว่ามีคุณลักษณะสอดคล้องกับการศึกษาในเชิงมานุษยวิทยาทางดนตรี ประกอบกับผู้วิจัยมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดชัยภูมิ จึงมีความมุ่งหวังที่จะเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและการดนตรีของชาวนุ้ยฮั้ว เพื่อให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไป และเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับผู้วิจัยและผู้สนใจที่จะเข้าไปศึกษาในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป อันจะนำไปสู่ประโยชน์ในการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและการดนตรีของชาวนุ้ยฮั้ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวนุ้ยฮั้ว
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปี่เร่เร่ในเชิงดุริยางควิทยา (Musicology)
3. เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพและบทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีประกอบปี่เร่เร่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาวนุ้ยฮั้ว นำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการดนตรีของชาวนุ้ยฮั้ว ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ต่อสาธารณชนก่อนที่จะปี่เร่เร่จะสูญหายไป และเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและการดนตรีของชาวนุ้ยฮั้ว เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับผู้วิจัยและเป็นการเปิดช่องทางให้ผู้สนใจที่จะเข้าไปศึกษาในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่ในการศึกษา

ศึกษาชาวนุ้ยฮั้ว ใน 11 หมู่บ้าน³ ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยเลือกศึกษาเฉพาะหมู่บ้านที่มีผู้ร้องปี่เร่ได้ ดังนี้

- 1.1 บ้านไร่
- 1.2 บ้านวังไค้คง
- 1.3 บ้านวังอ้ายโพธิ์
- 1.4 บ้านวังตาเทพ
- 1.5 บ้านเสลียงทอง
- 1.6 บ้านโคกสะอาด
- 1.7 บ้านน้ำลาด
- 1.8 บ้านสะพานหิน
- 1.9 บ้านสะพานยาว
- 1.10 บ้านไชยมงคล
- 1.11 บ้านท่าโป่ง

2. ระยะเวลาในการศึกษา

ศึกษาการปี่เร่ของชาวนุ้ยฮั้ว ตั้งแต่ พ.ศ.2546 – พ.ศ.2547

3. เนื้อหาในการศึกษา

- 3.1 ศึกษาลักษณะความเป็นอยู่ประเพณี วัฒนธรรมและโครงสร้างทางสังคมของชาวนุ้ยฮั้ว
- 3.2 ศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวนุ้ยฮั้ว
- 3.3 ศึกษาปี่เร่ในเชิงมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology)

³ สัมภาษณ์นายพรเทพ สีสองศรีสุวรรณ ผู้ใหญ่บ้านวังอ้ายโพธิ์ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ, 2546

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้ภาษาเขียนเรียกกลุ่มตัวอย่าง ว่า “นักร้อง” และ “ชาวบน”
2. การบันทึกโน้ตเพลงบันทึกโดยใช้ทั้งโน้ตไทยและโน้ตสากลและสัญลักษณ์อื่น
3. กรณีการใช้โน้ตสากล ใช้เพียงเพื่อเป็นสัญลักษณ์แสดงความสูง – ต่ำ และ สั้น – ยาว ของเสียงร้องในบทเพลงเท่านั้น มิได้แสดงถึงระดับเสียง ช่วงเสียง และ ขึ้นสู่เสียงตามแบบสากล เนื่องจากการใช้เสียงต่างๆ มีการเลื่อนไหลไปตามลักษณะการขับร้องของผู้ร้องแต่ละคน และเป็น ลักษณะระบบเสียงเฉพาะการร้องปี่เร่เร่ของชาวนักร้อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชาวนักร้อง หมายถึง ชื่อกลุ่มคนที่ผู้วิจัยนำมาเป็นกรณีศึกษาหมายถึงชาวบนหรือคนดง
2. งานบุญหอดอกผึ้ง หมายถึง ประเพณีสำคัญของชาวนักร้องที่จัดขึ้นในช่วงสงกรานต์ และมีการนำปี่เร่เร่มาร้องเป็นมหรสพประกอบในงาน
3. ศรัทธา หมายถึง หอสูงที่สานด้วยไม้ไผ่ตั้งเสา 4 มุม สำหรับจุดประทัดในงานบุญหอดอกผึ้ง
4. ประทัด หมายถึง ประทัดที่ทำจากกระบอกไม้ไผ่ผูกติดกับศรัทธาเพื่อใช้จุดในงานบุญหอดอกผึ้ง
5. หอดอกผึ้ง หมายถึง หอที่มีลักษณะคล้ายบ้าน โครงทำจากไม้แล้วนุด้วยกาบกล้วย แล้วนำจี๊ดมาทำเป็นดอกไม้ติดประดับ มีคานหาม 4 ทิศ ด้านในใส่กล้วย กระจาสาต ขนมนางเล็ด ดอกไม้ รูปเทียน
6. ปี่เร่เร่ หมายถึง เพลงร้องพื้นบ้านประเภทหนึ่งของชาวนักร้องที่มีองค์ประกอบในการร้องที่ครบถ้วนตามแบบของชาวนักร้อง

7. กระเจี๊ยะ หมายถึง ชื่อเรียกปี่เร่เร่อีกชื่อหนึ่ง
8. ปี่ หมายถึง การร้อง
9. ลูกคู่ หมายถึง ผู้ที่คอยช่วยคิดและบอกบทร้องให้กับผู้ร้องเวลาผู้ร้องคิดไม่ออก
10. โทน หมายถึง เครื่องดนตรีของชาวนุ้ยฮุกที่ตีให้จังหวะประกอบการปี่เร่เร่
11. ตะโพน หมายถึง โทน ที่ใช้ตีให้จังหวะประกอบการปี่เร่เร่ ชาวนุ้ยฮุกเรียกตะโพน
12. เอื้อนขึ้นคั่น หมายถึง เอื้อนครั้งแรกของการร้องร้องก่อนเป็นอันดับแรกก่อนจะเข้าสู่การร้องเนื้อร้อง หรือ เนื้อหาของเพลง
13. เอื้อนหน้าคำร้อง หมายถึง การเปล่งเสียงแท้(เอื้อน)ประกอบการร้อง 1 – 2 พยางค์ ก่อนร้องเนื้อร้อง
14. เอื้อนเสริมทำนอง หมายถึง เอื้อนที่นำมาร้องต่อกันหลายเสียงจนกลายเป็นวรรคเพลง เพื่อนำมาร้องเสริมเนื้อร้องของเพลงให้เกิดความสมบูรณ์ ในวรรค
15. ชาติพันธุ์วรรณลักษณ์ หมายถึง Ethnographic⁴ คือ การเขียนรายงานการวิจัยในเชิงพรรณนาถึง ผลการศึกษากลุ่มชนและวัฒนธรรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยในเชิงมานุษยวิทยาหรือภาษาศาสตร์ โดยการใช้การเสนอ และอธิบายด้วยลายลักษณ์อักษรเป็นภาษามนุษย์และสัญลักษณ์อื่นๆ รวมทั้งการนำเสนอด้วยสื่อในรูปแบบอื่น

⁴ ปัญญา รุ่งเรือง, หลักวิชามานุษยวิทยา, 2546 (หน้า 75)

กฎเกณฑ์ทางดุริยางควิทยา

1. พยางค์ หมายถึง การเปล่งเสียงร้อง 1 เสียง
2. วรรคเพลง หมายถึง ความยาวของเนื้อร้องหรือการเปล่งคำร้องเท่ากับ 1 จังหวะของการตีกลองหรือ 1 หน้าทับ
3. ประโยคเพลง หมายถึง คำร้องหลายวรรคเพลงมาเรียงต่อกันเป็น 1 ประโยคกำหนดความสั้นยาวตามลักษณะการร้องของผู้ร้อง (เฉพาะกรณีของปี่เร่เร่)
4. จังหวะกลอง หมายถึง จังหวะการตีกลองประกอบการร้อง 1 ชุดจังหวะ หรือ 1 หน้าทับที่เป็นลักษณะเฉพาะของจังหวะประกอบปี่เร่เร่
5. ระดับเสียง หมายถึง ระดับความสูงต่ำของเสียงร้อง
6. เนื้อร้อง หมายถึง บทร้องหรือบทประพันธ์ที่ใช้ร้องและนำมาใส่ทำนองร้องปี่เร่เร่
7. เอื้อน หมายถึง การเปล่งเสียงแท้เป็นทำนองโดยไม่มีคำร้อง
8. เอื้อนระหว่างคำ หมายถึง เอื้อนที่แทรกอยู่ระหว่างพยางค์ของคำร้อง
9. เอื้อนท้ายคำ หมายถึง เอื้อนที่อยู่ท้ายคำร้องเพื่อปรับแต่งคำร้อง
10. ทำนอง หมายถึง เสียงสูงต่ำที่นำมาเรียงร้อยกันเกิดเป็นทำนองที่เป็นเอกลักษณ์ในการปี่เร่เร่
11. การดัน หมายถึง การปี่เร่เร่โดยคิดบทร้องแบบกะทันหันไม่มีการเตรียมล่วงหน้า